ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
F. G. JACOBS
της 5ης Απριλίου 2001 [1]

1. Η παρούσα αίτηση αναιρέσεως είναι η πρώτη που ασκείται ενώπιον του Δικαστηρίου σε διαδικασία που αφορά κοινοτικό σήμα — εν προκειμένω άρνηση καταχωρίσεως μιας λέξεως — η οποία πάλι ήταν η πρώτη που απασχόλησε το Πρωτοδικείο στον τομέα αυτό.

2. Πέραν ορισμένων καινοφανών διαδικαστικών σημείων, το βασικό κρίσιμο ζήτημα στην υπόθεση αυτή αφορά το εφαρμοστέο κριτήριο προκειμένου να κριθεί αν ένας όρος είναι ακατάλληλος για καταχώριση ως κοινοτικό σήμα λόγω του ότι αποτελείται αποκλειστικά από ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν, στις συναλλαγές, για τη δήλωση ιδίως του προορισμού ή άλλων χαρακτηριστικών στοιχείων των προϊόντων με τα οποία σχετίζεται.

3. Η λέξη της οποίας ζητείται η καταχώριση είναι η λέξη baby-dry, που χρησιμοποιείται για πάνες μωρών (στον φάκελο της υποθέσεως, ο κατασκευαστής χρησιμοποιεί συχνά την αμερικανική λέξη «diapers»).

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

Η σχετική κανονιστική ρύθμιση

4. Οι κανόνες που αφορούν τα σήματα επιδρούν, προφανώς, σημαντικά στο εμπόριο και δεν είναι περίεργο ότι έχουν καταβληθεί προσπάθειες προκειμένου να επιτευχθεί κάποιος βαθμός διεθνούς συμφωνίας στον τομέα αυτόν. Μεταξύ των πιο σημαντικών σχετικών διεθνών συμφωνιών συγκαταλέγονται η Σύμβαση των Παρισίων για την προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας (στο εξής: Σύμβαση των Παρισίων) [2] και η συμφωνία του 1994 για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (στο εξής: συμφωνία για τα ΔΠΠΕ) [3], στις οποίες θα αναφερθώ κατωτέρω.

5. Η εγκαθίδρυση ομοιομορφίας είναι ακόμη πιο επιθυμητή στο εσωτερικό κάθε κοινής ή ενιαίας αγοράς όπως είναι η Κοινότητα. Κατόπιν της εναρμονίσεως των νομοθεσιών

2 — Της 20ής Μαρτίου 1983, τροποποιηθείσα στις Βρυξέλλες, στις 14 Δεκεμβρίου 1990, στην Ουάσινγκτον, στις 2 Ιουνίου 1911, στην Χάγη, στις 6 Νοεμβρίου 1925, στο Λονδίνο, στις 2 Ιουνίου 1934, στη Λισαβόνα, στις 31 Οκτωβρίου 1958 και στη Στοκχόλμη στις 14 Ιουλίου 1967 (*Συλλογή συμβάσεων των Ηνωμένων Εθνών*, αριθ. 11851, τόμος 828, σ. 305 έως 388).

3 — Παράρτημα 1Γ της συμφωνίας για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (στο εξής: συμφωνία για τον ΠΟΕ) που εγκρίθηκε εκ μέρους της Κοινότητας, καθόσον αφορά τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της, με την απόφαση 94/800/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994 (ΕΕ L 336, σ. 1).

των κρατών μελών με την οδηγία περί σημάτων του 1989[4], το επόμενο και σημαντικότερο βήμα προς την κατεύθυνση της δημιουργίας κοινοτικού σήματος, πέραν των υφισταμένων εθνικών σημάτων, έγινε με τον κανονισμό (ΕΚ) 40/94 (στο εξής: κανονισμός για το σήμα)[5].

6. Ο κανονισμός για το σήμα ορίζει ότι το κοινοτικό σήμα πρέπει να έχει ενιαίο χαρακτήρα και να παράγει τα αυτά αποτελέσματα σε ολόκληρη την Κοινότητα (άρθρο 1). Ιδρύθηκε γραφείο εναρμονίσεως στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα), εφεξής αποκαλούμενο Γραφείο (άρθρο 2). Τα κοινοτικά σήματα αποκτούνται με την καταχώριση (άρθρο 6) και οι αποφάσεις περί καταχωρίσεως λαμβάνονται, εξ ονόματος του Γραφείου από τους εξεταστές (άρθρο 126). Σε περίπτωση αμφισβητήσεως της αποφάσεως ενός εξεταστή, η απόφαση ελέγχεται από ανεξάρτητο τμήμα προσφυγών (άρθρα 130 και 131). Οι αποφάσεις που εκδίδουν επί προσφυγής τα τμήματα προσφυγών υπόκεινται σε προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (άρθρο 63[6]) και, επομένως, ενώπιον του Δικαστηρίου στην περίπτωση ασκήσεως αναιρέσεως.

7. Κατά το άρθρο 4 του κανονισμού για το σήμα, κοινοτικό σήμα μπορεί να αποτελέσει «οποιοδήποτε σημείο επιδεκτικό γραφικής παραστάσεως, ιδίως λεξεις, συμπεριλαμβανομένων των ονομάτων των προσώπων, σχέδια, γράμματα, αριθμοί, το σχήμα προϊόντος ή της συσκευασίας του, υπό την προϋπόθεση ότι τα σημεία αυτά είναι ικανά να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχειρήσεως από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων».

8. Το άρθρο 7, που φέρει τον τίτλο «Απόλυτοι λόγοι απαραδέκτου», ορίζει μεταξύ άλλων:

«1. Δεν γίνονται δεκτά για καταχώριση:

α) τα σημεία που δεν πληρούν τους όρους του άρθρου 4·

β) τα σήματα που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα·

γ) τα σήματα που αποτελούνται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν, στις συναλλαγές, για τη δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προέλευσης ή του χρόνου παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών αυτών·

4 — Πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1).

5 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1).

6 — Υπό το πρίσμα της 13ης αιτιολογικής σκέψεως του κανονισμού για το σήμα και το άρθρο 3, στοιχείο γ', της αποφάσεως 88/591/ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1988, για την ίδρυση Πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου των των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 319, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 93/350/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 1993 (ΕΕ L 144, σ. 21).

δ) τα σήματα που συνίστανται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις τα οποία έχουν καταστεί συνήθη στην καθημερινή γλώσσα ή στη θεμιτή και πάγια πρακτική του εμπορίου·

[...]

2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται ακόμη και αν οι λόγοι απαραδέκτου υφίστανται μόνο σε τμήμα της Κοινότητας.

3. Η παράγραφος 1, στοιχεία β', γ' και δ', δεν εφαρμόζεται αν το σήμα έχει αποκτήσει για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες ζητείται η καταχώρηση διακριτικό χαρακτήρα λόγω της χρήσης που του έχει γίνει.»

9. Πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι ο ορισμός του άρθρου 4 του κανονισμού για το σήμα είναι πανομοιότυπος με τον ορισμό του σήματος στο άρθρο 2 της οδηγίας περί σημάτων και ανάλογη αντιστοιχία υφίσταται μεταξύ των διατάξεων του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία α' έως δ', του κανονισμού και του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχεία α' έως δ', της οδηγίας [7], ούτως ώστε η καταχώριση κοινοτικών σημάτων δεν γίνεται δεκτή, κατ' αρχήν, για τους ίδιους λόγους που δεν γίνεται δεκτή η καταχώριση εθνικού σήματος στα κράτη μέλη.

10. Ωστόσο, δεδομένου ότι ο διακριτικός ή περιγραφικός χαρακτήρας μιας λέξεως μπορεί να διαφέρει από γλώσσα σε γλώσσα, δεν έπεται ότι ένα σήμα που δεν μπορεί να καταχωριστεί σε ορισμένα κράτη μέλη, και επομένως, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού για το σήμα, δεν μπορεί να καταχωριστεί ως κοινοτικό σήμα, δεν μπορεί να καταχωριστεί σε άλλα κράτη μέλη.

11. Εξάλλου, όπως υπογράμμισαν οι διάδικοι στην παρούσα υπόθεση, το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', του κανονισμού για το σήμα ακολουθεί στενά τμήμα του άρθρου 6 πεντάκις, Β, της συμφωνίας των Παρισίων [8], η οποία προβλέπει αμοιβαία καταχώριση και προστασία των σημάτων που καταχωρίστηκαν σε μια από τις χώρες της Ενώσεως, για την προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας που εγκαθιδρύει η Σύμβαση. Η Σύμβαση ορίζει, μεταξύ άλλων:

«Τα εμπορικά και βιομηχανικά σήματα τα προβλεπόμενα υπό του παρόντος άρθρου δεν δύνανται να απορριφθώσιν κατά την καταχώρησιν ή να ακυρωθώσιν ειμή μόνον εις τας κάτωθι περιπτώσεις:

[...]

7 — Με τη διαφορά ότι, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας, δεν γίνεται ρητή παραπομπή στο άρθρο 2, αλλά σημειώνεται: «τα σημεία από τα οποία δεν δύναται να συνίσταται ένα σήμα».

8 — Προαναφερθείσα, ανωτέρω σημείο 4 και υποσημείωση 2.

2. Όταν είναι εστερημένα παντός διακριτικού χαρακτήρος ή συνιστάμενα αποκλειστικώς εκ σημείων ή ενδείξεων δυναμένων να χρησιμεύσωσιν εις το εμπόριον προς δήλωσιν του είδους, της ποιότητος, της ποσότητος, του προορισμού, της αξίας, της προελεύσεως των προϊόντων ή της εποχής της παραγωγής ή καταστάντα συνήθη εις την τρέχουσαν γλώσσαν ή τας χρηστάς και σταθεράς εμπορικάς σχέσεις της χώρας, ένθα ζητείται η προστασία.

[...]»

12. Εξάλλου, η Σύμβαση των Παρισίων δεν περιλαμβάνει ορισμό του σήματος όπως αυτός που δίνεται στο άρθρο 4 του κανονισμού για τα σήματα. Ωστόσο, οι διατάξεις με το ίδιο γενικό αποτέλεσμα είναι κοινές στα δίκαια σημάτων όλου του κόσμου. Παρόμοιος ορισμός βρίσκεται, ιδίως, στο άρθρο 15, παράγραφος 1, της συμφωνίας για τα ΔΠΙΕ [9]: «κάθε σήμα και κάθε συνδυασμός σημάτων, που παρέχει τη δυνατότητα να διακρίνονται τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μιας επιχειρήσεως από τα αγαθά ή τις υπηρεσίες των άλλων επιχειρήσεων, είναι δυνατό να αποτελέσει εμπορικό σήμα [...]»

13. Το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', του κανονισμού για το σήμα ορίζει, κατ' ουσίαν, ότι ο δικαιούχος κοινοτικού σήματος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές κάθε σημείο που ταυτίζεται ή δημιουργεί κίνδυνο συγχύσεως για προϊόντα ή υπηρεσίες που ταυτίζονται ή έχουν μεγάλη ομοιότητα. Ωστόσο, το άρθρο 12 ορίζει:

«Το δικαίωμα που παρέχει το κοινοτικό σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο του να απαγορεύει στους τρίτους τη χρήση στις συναλλαγές:

[...]

β) ενδείξεων περί το είδος, την ποιότητα, την ποσότητα, τον προορισμό, την αξία, τη γεωγραφική προέλευση, τον χρόνο παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών τους·

[...]

εφόσον η χρήση αυτή γίνεται σύμφωνα με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία ή το εμπόριο.»

14. Κατ' ουσίαν, όμοιες διατάξεις περιλαμβάνονται (για τα εθνικά σήματα) στα άρθρα 5, παράγραφος 1, και 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας περί σημάτων (και

9 — Προαναφερθείσα, σημείο 4 και υποσημείωση 3.

επομένως, κατ' αρχήν, στις νομοθεσίες των κρατών μελών).

15. Ούτε στο σημείο αυτό η Σύμβαση των Παρισίων περιλαμβάνει αντίστοιχη διάταξη· τέτοια διάταξη θα ήταν ούτως ή αλλως ενδεχόμενο να βρίσκεται εκτός του πεδίου εφαρμογής της. Κατά το άρθρο 17 της συμφωνίας για τα ΔΠΙΕ, «[τ]α μέλη δύνανται να θεσπίζουν περιορισμένης εκτάσεως εξαιρέσεις από τα δικαιώματα που απορρέουν από ενα εμπορικό σήμα όπως είναι λ.χ. η θεμιτή χρήση περιγραφικών όρων, υπό την προϋπόθεση ότι οι θεσπιζόμενες εξαιρέσεις δεν αντιβαίνουν στα νόμιμα συμφέροντα του προσώπου στο οποίο ανήκει το εμπορικό σήμα και των τρίτων ενδιαφερομένων».

Τα περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως

Η αίτηση καταχωρίσεως

16. Το 1996, η Procter & Gamble Company, με έδρα το Cincinnati, του Οχάιο (Ηνωμένες Πολιτείες) (στο εξής: Procter & Gamble) υπέβαλε στο Γραφείο αίτηση καταχωρίσεως του λεκτικού συμπλέγματος baby-dry για «πάνες μιας χρήσεως από βάμβακα ή κυτταρίνη» και «πάνες από ύφασμα».

17. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε το 1998. Ο εξεταστής έκρινε ότι το σήμα δεν μπορούσε να γίνει δεκτό για καταχώριση κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, σημείο γ', του κανονισμού για το σήμα, για τον λόγο ότι περιέγραφε τα προϊόντα για τα οποία ζητούνταν η καταχώριση. Αποτελούνταν «μόνον από τον απλό συνδυασμό των μη διακριτικών λεξεων "baby" και "dry", και επομένως αποτελούνταν αποκλειστικά από ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν στις συναλλαγές για τη δήλωση του προορισμού προϊόντων αντιστοίχων με εκείνα για τα οποία ζητούνταν η καταχώριση, δηλαδή τη διατήρηση των μωρών στεγνών».

Η απόφαση του τμήματος προσφυγών

18. Η Procter & Gamble προσέφυγε κατά της αρνήσεως αυτής, ενώπιον του πρώτου τμήματος προσφυγών ισχυριζόμενη ότι το λεκτικό σύμπλεγμα «baby-dry», καίτοι προκαλεί ανάλογους συνειρμούς, έχει ωστόσο χαρακτήρα επαρκώς διακριτικό ώστε να είναι ικανό να τύχει της προστασίας του σήματος, ότι είχε καταχωριστεί στη Δανία, στη Φινλανδία και στη Γαλλία και ότι ο διακριτικός του χαρακτήρας ήταν τουλάχιστον τόσο ισχυρός όσο και ορισμένων άλλων σημάτων που έχει ήδη δημοσιεύσει το Γραφείο. Περαιτέρω, η εταιρία προσφέρθηκε να προσκομίσει αποδείξεις περί του διακριτικού χαρακτήρα που απορρέει από τις πωλήσεις και από εκτεταμένη διαφήμιση σε όλη την Ευρώπη, ήδη από το 1993, προκειμένου να επικαλεστεί την εξαίρεση από την εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', του κανονισμού για το σήμα, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 7, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού.

19. Το τμήμα προσφυγών απέρριψε την προσφυγή αυτή στις 31 Ιουλίου 1998.

20. Με την απόφασή του, έκρινε ότι κρίσιμες είναι οι διατάξεις τόσο του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', όσο και του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', οι οποίες αλληλεπικαλύπτονται μερικώς. Κατά την απόφαση, «σε καμία επιχείρηση δεν μπορεί να δοθεί το αποκλειστικό δικαίωμα να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές ένα σημείο που απλώς περιγράφει, στη συνήθη γλώσσα, τη φύση, την ποιότητα ή τον προορισμό των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τα οποία προορίζεται». Η λέξη «baby-dry» αποτελεί συνδυασμό δύο συνηθισμένων λέξεων οι οποίες πληροφορούν αμέσως τον καταναλωτή ότι το προϊόν είναι κατάλληλο για να επιτελέσει τη βασική του λειτουργία που είναι να διατηρεί τα μωρά στεγνά.

21. Κατά συνέπεια, η καταχώριση δεν έγινε δεκτή κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', καθόσον η εν λόγω λέξη αποτελούνταν «αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν, στις συναλλαγές για τη δήλωση [...] του προορισμού [...] του προϊόντος», και κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', καθόσον στερούνταν διακριτικού χαρακτήρα, καθόσον δεν ήταν «ικανή να διακρίνει τις πάνες που παράγει μια επιχείρηση από τις πάνες που παράγουν άλλες επιχειρήσεις οι οποίες θα ήταν επίσης δυνατό να επιθυμούν να τονίσουν την αποτελεσματικότητα των προϊόντων τους για τη διατήρηση των μωρών στεγνών».

22. Το τμήμα προσφυγών απέρριψε τα επιχειρήματα ότι όμοια σήματα είχαν ήδη εγγραφεί από το Γραφείο και ότι το σήμα «baby-dry» είχε καταχωριστεί σε ορισμένα κράτη μέλη για τους λόγους, αντιστοίχως, ότι τα άλλα σήματα που έχουν καταχωριστεί δεν ήταν όμοια, ώστε κάθε διαφορά στη μεταχείρισή τους να συνεπάγεται παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων και ότι, για γλωσσικούς λόγους, η καταχώριση είναι ενδεχομένως δυνατή σε ορισμένα κράτη μέλη αλλά όχι σε όλα.

23. Τέλος, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι δεν έπρεπε να εξετάσει τις αποδείξεις που πρότεινε η Procter & Gamble όσον αφορά τον διακριτικό χαρακτήρα που απέκτησε το σήμα κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 3, καθόσον το ζήτημα αυτό δεν είχε ανακινηθεί ενώπιον του εξεταστή. Ωστόσο, η εταιρία διατηρούσε το δικαίωμα να υποβάλει νέα αίτηση και, στο πλαίσιο αυτό, να παρουσιάσει τις αποδείξεις περί του αποκτηθέντος διακριτικού χαρακτήρα κατά τη φάση της εξετάσεως.

Η απόφαση του Πρωτοδικείου

24. Η Procter & Gamble προσέφυγε κατά της αποφάσεως ενώπιον του Πρωτοδικείου, στις

6ης Οκτωβρίου 1998. Ζήτησε από το Πρωτοδικείο:

«κυρίως,

να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση του τμήματος προσφυγών, της 31ης Ιουλίου 1998,

να υποχρεώσει το Γραφείο να χορηγήσει ημερομηνία καταθέσεως για την αίτηση κοινοτικού σήματος αριθ. 000200006 κατά το άρθρο 40 του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα·

επικουρικώς,

να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση του τμήματος προσφυγών της 31ης Ιουλίου 1998, στο μέτρο που κηρύσσει απαράδεκτη τη στηριζόμενη στο άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας,

να επιτρέψει στην προσφεύγουσα να αποδείξει ότι το λεκτικό σύμπλεγμα baby-dry έχει αποκτήσει, λόγω της χρήσεως που του γίνεται, διακριτικό χαρακτήρα,

εν πάση περιπτώσει, να αναπέμψει την απόφαση στο τμήμα προσφυγών προκειμένου να αποφανθεί επί του επικουρικού αυτού ζητήματος.»

25. Καίτοι τα κύρια αιτήματα αφορούσαν απλώς την ακύρωση της αποφάσεως του τμήματος προσφυγών, από τον φάκελο της υποθέσεως προκύπτει ότι στηρίζονταν σε παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ', του κανονισμού για το σήματα· και, όντως, το Πρωτοδικείο τα αναδιατύπωσε, τόσο στην έκθεση ακροατηρίου, όσο και στην από 8 Ιουλίου 1999 απόφασή του [10], στις οποίες η προσφεύγουσα εμφανίζεται ότι ζητεί από το Πρωτοδικείο:

«— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση, στο μέτρο που αυτή καταλήγει ότι το σήμα δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ', του κανονισμού 40/94».

26. Στην απόφασή του, το Πρωτοδικείο απέρριψε το κύριο αυτό αίτημα αλλά έκρινε ότι το τμήμα προσφυγών όφειλε να είχε εξετάσει τις αποδείξεις για το ότι το σήμα είχε αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα, που πρότεινε η Procter & Gamble, και ακύρωσε την απόφαση για τον λόγο αυτόν.

27. Στο πλαίσιο του κυρίου αιτήματος [11], το Πρωτοδικείο εξέτασε μόνο το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και τόνισε ότι

10 — Απόφαση T-163/98, Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ (BABY-DRY)(Συλλογή 1999, σ. II-2383, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση).

11 — Σκέψεις 20 έως 29 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως.

αρκεί να συντρέχει ένας μόνον απόλυτος λόγος απαραδέκτου προκειμένου ένα σημείο να μη μπορεί να καταχωριστεί. Έκρινε, συγκεκριμένα, ότι ο νομοθέτης θέλησε τα σημεία και οι ενδείξεις που αφορά η διάταξη αυτή «να θεωρούνται από την ίδια τους τη φύση, ακατάλληλα προς διάκριση των προϊόντων μιας επιχειρήσεως από αυτά μιας άλλης». Το τμήμα προσφυγών μνημόνευσε τον ορισμό των πανών που δίνουν τα λεξικά, έκρινε ότι το λεκτικό σύμπλεγμα baby-dry, νοούμενο στο σύνολό του, πληροφορεί απευθείας τον καταναλωτή σχετικά με τον προορισμό των προϊόντων αυτών, δεν συνοδευόταν όμως από κανένα πρόσθετο στοιχείο ικανό να διακρίνει τα προϊόντα της Procter & Gamble από τα προϊόντα άλλων επιχειρήσεων και επομένως ορθώς έκρινε ότι κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', το λεκτικό αυτό σύμπλεγμα δεν μπορούσε να αποτελέσει κοινοτικό σήμα.

28. Ως προς το ζήτημα της προσκομίσεως αποδείξεων σχετικά με τον αποκτηθέντα διακριτικό χαρακτήρα κατά το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού για το σήμα [12], το Πρωτοδικείο εξέτασε τις διατάξεις του κανονισμού αυτού (και ιδίως τα άρθρα 57 έως 62) που ρυθμίζουν τη διαδικασία προσφυγής και έκρινε ότι «το τμήμα προσφυγών, το οποίο διαθέτει, προκειμένου να αποφανθεί επί προσφυγής, τις ίδιες αρμοδιότητες με αυτές του εξεταστή, δεν μπορούσε να περιοριστεί στο να απορρίψει την επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας που αντλείται από το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94, για τον λόγο και μόνον ότι αυτή δεν είχε αναπτυχθεί ενώπιον του εξεταστή. Μετά την εξέταση της προσφυγής, σ' αυτόν εναπόκειται είτε να αποφανθεί επί της ουσίας όσον αφορά το ζήτημα αυτό, είτε να αναπέμψει την υπόθεση στον τελευταίο». Η απόφαση του Πρωτοδικείου στο σημείο αυτό δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας αναιρέσεως και δεν θα υπεισέλθω σ' αυτό.

29. Ως προς τα λοιπά αιτήματα [13], το Πρωτοδικείο αρνήθηκε να εξετάσει αυτό τις αποδείξεις περί του αποκτηθέντος διακριτικού χαρακτήρα του σήματος, διότι το Γραφείο δεν εξέτασε επί της ουσίας το ζήτημα αυτό και απέρριψε ως απαράδεκτο το αίτημα να υποχρεωθεί το Γραφείο να προβεί στη δημοσίευση της αιτήσεως καταχωρίσεως σήματος, επισημαίνοντας ότι το Γραφείο υποχρεούται να λαμβάνει τα αναγκαία για την εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου μέτρα.

30. Το Πρωτοδικείο έκρινε [14]: «Ενόψει των ανωτέρω σκέψεων 32 έως 45, συνάγεται ότη η προσβαλλομένη απόφαση πρέπει να αποριφθεί στο μέτρο που το τμήμα προσφυγών κακώς αρνήθηκε να εξετάσει την επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας που αντλείται από το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94. Όπως έχει ήδη υπομνησθεί, στο Γραφείο εναπόκειται να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της παρούσας αποφάσεως».

31. Επομένως, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση του τμήματος προσφυγών αλλά, κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του, προέχει

12 — Σκέψεις 32 έως 45 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

13 — Σκέψεις 46 έως 53 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

14 — Σκέψη 54 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

εφαρμογή σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων [15] καταδίκασε κάθε διάδικο στα δικαστικά του έξοδα.

Η παρούσα αίτηση αναιρέσεως

32. Με την αίτηση αναιρέσεως που άσκησε στις 8 Οκτωβρίου 1999, η Procter & Gamble ζήτησε από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση «καθόσον το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το πρώτο τμήμα προσφυγών [...], εκδίδοντας την από 31 Ιουλίου 1998 απόφαση, δεν παρέβη το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94 [...]». Το Γραφείο ζήτησε την απόρριψη της αναιρέσεως και κάθε διάδικοας ζήτησε την καταδίκη του ετέρου στα δικαστικά έξοδα.

Παραδεκτό

33. Ουδείς διάδικος αφιέρωσε ιδιαίτερη σημασία, με τα επιχειρήματά του, στο παραδεκτό της αναιρέσεως, καίτοι είναι προφανώς παράδοξο ο προσφεύγων που επεδίωξε την ακύρωση μιας πράξεως να ασκεί αναίρεση κατά της αποφάσεως που ακυρώνει την πράξη αυτή.

34. Η Procter & Gamble υπογραμμίζει ότι, κατά το άρθρο 49 του Οργανισμού του Δικαστηρίου (στο εξής: Οργανισμός), μπορεί να ασκηθεί αναίρεση, μεταξύ άλλων, κατά των οριστικών αποφάσεων του Πρωτοδικείου από κάθε διάδικο που ηττήθηκε εν όλω ή εν μέρει. Η ίδια ηττήθηκε εν μέρει. Εξάλλου, έχει συμφέρον να ασκήσει αναίρεση επειδή το Γραφείο δεν δεσμεύεται μόνον από το διατακτικό αλλά και από το σκεπτικό της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως· επομένως, το Γραφείο πρέπει να επανεξετάσει την αίτηση μόνον υπό το πρίσμα του άρθρου 7, παράγραφος 3, του κανονισμού για το σήμα και όχι υπό το πρίσμα του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ'.

35. Το Γραφείο δέχεται ότι η Procter & Gamble έχει συμφέρον να ασκήσει αναίρεση και απλώς αμφιβάλλει για το αν, εν προκειμένω, μπορεί να γίνει δεκτή «παραβίαση του κοινοτικού δικαίου από το Πρωτοδικείο» [16]. Επαφίεται στην εκτίμηση του Δικαστηρίου περί του αν υπάρχει ζήτημα παραδεκτού το οποίο πρέπει να εξετάσει αυτεπαγγέλτως το Δικαστήριο, κατά το άρθρο 92, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας.

36. Όσον αφορά το παραδεκτό της αναιρέσεως, θα μπορούσε να εκφραστεί η αντίρρηση ότι ασκείται κατά αποφάσεως η οποία επιδικάζει ακριβώς ό,τι ζήτησε η προσφεύγουσα, ήτοι την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εξάλλου, η αναίρεση δεν αποσκοπεί σε τροποποίηση του διατακτικού, αλλά στην ακύρωση μέρους του σκεπτικού το οποίο ορίζει τον τρόπο κατά τον οποίο πρέπει να εφαρμοστεί το διατακτικό. Θα μπορούσαν να εκφραστούν επι-

15 — Σκέψη 55 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

16 — Άρθρο 51 του Οργανισμού.

φυλάξεις όσον αφορά το παραδεκτό αναιρέσεως, στην περίπτωση κατά την οποία ένας διάδικος δεν είναι απλώς ικανοποιημένος με μέρος του σκεπτικού επί του οποίου το Πρωτοδικείο βάσισε την απόφαση με την οποία έγινε δεκτό το αίτημά του.

37. Ωστόσο, η αντίρρηση αυτή δεν με βρίσκει σύμφωνο.

38. Τα όρια του δικαιώματος ασκήσεως αναιρέσεως καθορίζονται με το άρθρο 49, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου: «[μία] αναίρεση μπορεί να ασκήσει ο εν όλω ή εν μέρει ηττηθείς διάδικος [...]» Αυτό το πεδίο εφαρμογής περιορίζει ήδη τις περιπτώσεις κατά τις οποίες μπορεί να ασκηθεί αναίρεση και, ταυτόχρονα, επιτρέπει την άσκηση αναιρέσεως εφόσον ανταποκρίνεται στα κριτήριά του (υπό την επιφύλαξη όλων των λοιπών περιορισμών που περιλαμβάνονται στον οργανισμό, όπως αυτόν που αφορούν τους παρεμβαίνοντες, τους λόγους επί των οποίων μπορεί να βασιστεί και την εξαίρεση των αναιρέσεων που αφορούν αποκλειστικά τα δικαστικά έξοδα), ούτως ώστε δεν πρέπει να περιορίζεται περαιτέρω από το Δικαστήριο χωρίς σημαντική αιτιολογία.

39. Η λέξη «submissions» στο αγγλικό κείμενο του άρθρου 49 αντιστοιχεί στη γαλλική λέξη «conclusions» — δηλαδή, «forms of order sought» κατά την ορολογία του Κανονισμού Διαδικασίας. Ενώ στην αγγλική γλώσσα χρησιμοποιούνται δύο όροι, στα γαλλικά χρησιμοποιείται ένας μόνον όρος, κάτι που ισχύει τουλάχιστον και για το γερμανικό, το ιταλικό και το ισπανικό κείμενο του Οργανισμού. Αν ο όρος ληφθεί υπόψη υπό την περιορισμένη έννοια των «forms of order sought», το δικαίωμα ασκήσεως αναιρέσεως δείχνει να είναι στενά περιορισμένο, αλλά είναι δυνατό να γίνει ευρύτερη ερμηνεία. Η αγγλική δεν είναι η μόνη γλώσσα που χρησιμοποιεί διαφορετική ορολογία· για παράδειγμα, στην ολλανδική γλώσσα το κείμενο έχει ως εξής: «iedere partij die geheel of gedeeltelijk in het ongelijk is gesteld», χωρίς ρητή αναφορά σε «conclusies», και, τουλάχιστον, στη δανική, πορτογαλική και φινλανδική γλώσσα χρησιμοποιούνται επίσης διαφορετικές εκφράσεις. Υπό το πρίσμα αυτό, θεωρώ ότι η διάταξη πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αφορά γενικώς τη μη επιδίκαση των αιτηθέντων και όχι, περιορισμένως, τη μη αποδοχή συγκεκριμένου επιχειρήματος ή σειράς επιχειρημάτων.

40. Εν προκειμένω, από τις σκέψεις 20 έως 29 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Procter & Gamble ηττήθηκε όσον αφορά το κύριο αίτημά της. Στη σκέψη 55, το Πρωτοδικείο αναγνωρίζει ρητά ότι και οι δύο διάδικοι ηττήθηκαν μερικώς. Εξάλλου, η υποχρέωση του Γραφείου να λάβει τα μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση συνεπάγεται προφανώς την υποχρέωση να επιτραπεί στην Procter & Gamble να προσκομίσει αποδείξεις περί του αποκτηθέντος διακριτικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 3, του κανονισμού για το σήμα, απαγορεύει όμως στο Γραφείο να επανεξετάσει τη θέση του υπό το πρίσμα του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'. Η τελευταία αυτή περίπτωση περιορίζει τις δυνατότητες της Procter & Gamble να επιτύχει την καταχώριση και, επομένως, έχει

συμφέρον να επιδιώξει την ικανοποίηση του αρχικού της αιτήματος.

41. Συγκεκριμένα, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, κάνει δεκτά τα αιτήματα της προσφυγής, περιορίζει ρητώς την κρίση αυτή και έτσι δεν ικανοποιεί απολύτως τα αιτήματα της Procter & Gamble. Το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής θα περιοριζόταν ανεπιεικώς αν δεν υπήρχε η δυνατότητα να αμφισβητηθεί τέτοιου είδους περιορισμός. Εν προκειμένω, αν το Γραφείο δεν δύναται να επενεξετάσει την υπόθεση υπό το πρίσμα του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και δεν είναι δυνατή η άσκηση αναιρέσεως, τότε αποκλείεται από περαιτέρω εξέταση το κρίσιμο, καθώς φαίνεται, ζήτημα της υποθέσεως, το οποίο προβλήθηκε δεόντως ενώπιον του Πρωτοδικείου, με αποτέλεσμα πιθανή αδικία εις βάρος της Procter & Gamble.

Επί της ουσίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

42. Η Procter & Gamble ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο παρέβη το κοινοτικό δίκαιο, ερμηνεύοντας εσφαλμένα το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού για το σήμα.

43. Κατ' ουσίαν, η Procter & Gamble ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο, αντί να κρίνει ότι τα σήματα που αφορά η διάταξη αυτή θεωρούνται εκ φύσεως κατάλληλα να διακρίνουν τα προϊόντα μιας επιχειρήσεως από τα προϊόντα μιας άλλης, κατά την έννοια του άρθρου 4, εκτός αν απόκτησαν διακριτική δύναμη από τη χρήση τους, όφειλε να αντιληφθεί ότι η διάταξη απλώς μνημονεύει παραδείγματα περιστάσεων κατά τις οποίες σήματα δεν είναι ικανά να διακρίνουν προϊόντα, αλλά κάθε σήμα πρέπει να εκτιμάται κατ' ιδίαν προκειμένου να κριθεί εάν πράγματι υφίσταται αυτή η έλλειψη διακριτικού χαρακτήρα. Πράγματι, μια μόνο ουσιώδης προϋπόθεση υφίσταται, ήτοι η προϋπόθεση του άρθρου 4, κατά το οποίο τα σήματα πρέπει να είναι «ικανά να διακρίνουν [...]».

44. Με άλλα λόγια, δεν αρκεί η διαπίστωση ότι οι λέξεις «baby» και «dry», μοναδικά στοιχεία του σήματος «baby-dry», δύνανται να χρησιμοποιηθούν για να προσδιορίσουν τον προορισμό των πανών, αλλά πρέπει να εξεταστεί και το σήμα ως σύνολο προκειμένου να διαπιστωθεί εάν είναι ικανό ή όχι να πληροί την απαιτούμενη διακριτική λειτουργία έναντι των καταναλωτών. Και πράγματι, το αγοραστικό κοινό δεν θα αντιληφθεί τη λέξη «baby-dry» ως συνώνυμο των «πανών» ή ως απλή περιγραφή του προορισμού τους αλλά ως εγγύηση ότι αποτελούν προϊόν συγκεκριμένης επιχειρήσεως.

45. Τη νομολογία του Πρωτοδικείου, τουλάχιστον στο παρελθόν ακολούθησαν τα δικαστήρια πολλών χωρών, μεταξύ των οποίων

ορισμένα κράτη μέλη, στο πλαίσιο, γενικώς, της «μονοπωλιακής» προσεγγίσεως του δικαιώματος επί του σήματος· όσο ισχυρότερο είναι το δικαίωμα του δικαιούχου σήματος να απαγορεύει κάθε χρήση του από τρίτους, τόσο αυξάνεται η τάση να εξαιρεθούν από την κατηγορία των σημάτων που είναι δυνατό να καταχωριστούν στοιχεία τα οποία δεν θα ήταν ορθό να απομακρυνθούν από τη δημόσια χρήση. Ωστόσο, η προσέγγιση αυτή δεν ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο του κανονισμού για το σήμα, του οποίου το άρθρο 12 δεν επιτρέπει στους δικαιούχους να απαγορεύουν τη χρήση ενδείξεων όπως αυτές που παρατίθενται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'.

46. Στο πλαίσιο αυτό, η Procter & Gamble προβαίνει σε επισκόπηση της ιστορίας του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ', καθώς και μέρους της σχετικής νομολογίας.

47. Η Procter & Gamble υπογραμμίζει ότι οι όροι που χρησιμοποιούνται στις διατάξεις ανάγονται στη Σύμβαση των Παρισίων, της οποίας το διαφορετικό πλαίσιο — παροχή προστασίας σε σήματα ήδη καταχωρισμένα σε άλλη χώρα — εξηγεί, κατά τη γνώμη της, την άλλως αντιφατική έκφραση «σήματα που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα» του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β'. Παρά τις προσπάθειες να επιτευχθεί συνεπής προσέγγιση στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων της Συμβάσεως των Παρισίων (το σημερινό κείμενο είναι αποτέλεσμα της αναθεωρήσεως της Ουάσιγκτον του 1911), απέμειναν δύο «στρατόπεδα»: από τη μία πλευρά, οι χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γερμανία, οι οποίες κατά παράδοση απέκλειαν κατ' αρχήν κάθε περιγραφικό στοιχείο, και, από την άλλη πλευρά, οι πιο «σύγχρονες» χώρες, όπως η Γαλλία και τα κράτη της Benelux, που εξέταζαν κάθε περίπτωση ξεχωριστά και απέκλειαν μόνο σημεία τα οποία ήταν *αποκλειστικώς* περιγραφικά σε σχέση με τα εν λόγω προϊόντα. Η Procter & Gamble μνημονεύει αρκετές παρόμοιες αποφάσεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται ορισμένες σχετικά πρόσφατες αποφάσεις του γερμανικού Bundesgerichtshof.

48. Κατά τη σύγχρονη προσέγγιση, υπάρχει μόνο ένα κριτήριο: το σήμα πρέπει να είναι ικανό να γίνεται αντιληπτό από το κοινό ως ένδειξη του ότι τα προϊόντα προέρχονται από συγκεκριμένη επιχείρηση. Το θέμα που απασχολούσε παλαιότερα τη βρετανική και γερμανική νομοθεσία, ήτοι ότι οι περιγραφικοί όροι δεν πρέπει να μονοπωλούνται, έχει ληφθεί εκτεταμένα υπόψη στο άρθρο 12 του κανονισμού για το σήμα· και έτσι, ούτε ο δικαιούχος του σήματος «Vittel» μπορεί να απαγορεύσει σε άλλο παραγωγό να δηλώσει με καλή πίστη ότι το νερό του εμφιαλώνεται στο Vittel (Γαλλία), ούτε η Procter & Gamble μπορεί να εμποδίσει τους ανταγωνιστές της να ισχυρίζονται ότι οι πάνες τους «διατηρούν το μωρό σας στεγνό». Με άλλα λόγια, απλώς και μόνο το γεγονός ότι ένα σημείο είναι περιγραφικό δεν σημαίνει ότι δεν είναι ικανό να διακρίνει τα προϊόντα μιας συγκεκριμένης επιχειρήσεως.

49. *Το Γραφείο* θεωρεί ότι με την αναίρεση εγείρονται δύο ζητήματα: i) ο διακριτικός χαρακτήρας που απαιτεί το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού για το σήμα αποτελεί επαρκή λόγο αρνήσεως της προστασίας ενός σημείου; ii) ποια περιγραφικά σήματα μπορούν ή πρέπει να απορριφθούν βάσει της διατάξεως αυτής;

50. Κατά το Γραφείο, πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση στην πρώτη ερώτηση.

51. Οι διατάξεις του άρθρου 6 πεντάκις, Β, της Συμβάσεως των Παρισίων αποσκοπούσαν στον περιορισμό της δυνατότητας των κρατών μελών να αρνηθούν την προστασία σημάτων τα οποία είχαν ήδη καταχωριστεί αλλού· ωστόσο, ενσωματώθηκαν στο ουσιαστικό δίκαιο πολλών κρατών μελών και έτσι κατέληξαν να αποτελούν κανόνες εφαρμοστέους σε όλα τα σήματα στο πλαίσιο αυτό. Κατά τη συμφωνία για τα ΔΠΙΕ, η οποία είναι δεσμευτική για την Κοινότητα, τα μέλη πρέπει να συμμορφωθούν με τα άρθρα 1 έως 12 και 19 της Συμβάσεως των Παρισίων, καίτοι οι διατάξεις αυτές δεν έχουν άμεση εφαρμογή εντός της Κοινότητας.

52. Στον κανονισμό για το σήμα, οι διατάξεις αυτές δεν επαναλαμβάνονται απλώς κατά λέξη, διότι το άρθρο 7 αφορά την καταχώριση των κοινοτικών σημάτων και όχι την προστασία σημάτων που καταχωρίστηκαν αλλού. Ωστόσο, λόγω της υποχρεώσεως της Κοινότητας κατά τη συμφωνία για τα ΔΠΙΕ να τηρεί τα σχετικά άρθρα της Συμβάσεως των Παρισίων, υπάρχει στενή αντιστοιχία, τόσο στη διατύπωση, όσο και στον τρόπο με τον οποίο το Γραφείο ερμηνεύει τη διατύπωση αυτή. Οι λόγοι που παρατίθενται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', του κανονισμού για το σήμα αντιστοιχούν στους λόγους του άρθρου 6 πεντάκις, Β, σημείο 2, της Συμβάσεως και ισχύουν επίσης διαζευκτικώς.

53. Το Γραφείο συμφωνεί με την Procter & Gamble ότι το άρθρο 7 του κανονισμού για το σήμα δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει την έννοια ότι απαγορεύει την καταχώριση όρων οι οποίοι πρέπει να παραμείνουν κοινής χρήσεως, θέμα το οποίο απασχολεί το άρθρο 12. Σκοπός του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', είναι να διασφαλίσει ότι μπορούν να καταχωριστούν μόνο σήματα διακριτικά, σε αντίθεση με τα περιγραφικά ή δηλούντα έννοια γένους, και στηρίζεται στην ιδέα ότι όροι που είναι απλώς περιγραφικοί δεν είναι ικανοί να έχουν τον διακριτικό χαρακτήρα που αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του σήματος (εκτός αν ο διακριτικός χαρακτήρας αποκτήθηκε με τη χρήση). Τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', παρέχουν επαρκείς ανεξάρτητους λόγους για να μη γίνει δεκτή η καταχώριση, χωρίς να έπεται ότι παρακάμπτεται η εξέταση του βασικού κριτηρίου του άρθρου 4, εφόσον το αποτέλεσμα είναι το ίδιο.

54. Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα, το Γραφείο θεωρεί ότι το Πρωτοδικείο ερμήνευσε και εφάρμοσε ορθά στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'· θεωρούμενο ως σύνολο σε σχέση με τον τύπο του προϊόντος με το οποίο σχετίζεται, το σημείο «baby-dry» ουδένα μη περιγραφικό στοιχείο περιέχει και πληροφορεί αμέσως και σαφώς τον καταναλωτή για τον προορισμό του προϊόντος.

Το περιεχόμενο της αιτήσεως αναιρέσεως

55. Η Procter & Gamble ζητεί την αναίρεση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου, καθόσον

κρίθηκε ότι το τμήμα προσφυγών, εκδίδοντας την από 31 Ιουλίου 1998 απόφαση, δεν παρέβη το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού για το σήμα και ο μόνος λόγος αναιρέσεως αντλείται από το γεγονός ότι το Πρωτοδικείο παρέβη το κοινοτικό δίκαιο ερμηνεύοντας εσφαλμένα τη διάταξη αυτή.

56. Πρέπει να σημειωθεί ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεν είναι υπό κρίση. Και πράγματι, δεν υπάρχει λόγος περί αυτού. Η αρχική απόφαση του εξεταστή βασιζόταν μόνο στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και η απόφαση του τμήματος προσφυγών, με την οποία απλώς απορρίφθηκε η προσφυγή, δεν προσέθεσε πράγματι το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', ως περαιτέρω λόγο αρνήσεως. Το Πρωτοδικείο δεν ασχολήθηκε επίσης με τη διάταξη αυτή στην απόφασή του.

57. Έτσι, κατ' ουσίαν, υπό κρίση βρίσκονται δύο χωρία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

58. Με τις σκέψεις 20 έως 23, το Πρωτοδικείο εξέτασε τα άρθρα 4 και 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού για το σήμα και έκρινε ότι ο νομοθέτης θέλησε τα σημεία που ρυθμίζει το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ' (ήτοι αυτά που μπορούν να χρησιμεύσουν στις συναλλαγές για τη δήλωση χαρακτηριστικών των εν λόγω προϊόντων, περιλαμβανομένου του προορισμού τους) να θεωρούνται, από την ίδια τους τη φύση, ακατάλληλα προς διάκριση των προϊόντων μιας επιχειρήσεως από αυτά μιας άλλης, και επομένως, στην πράξη, μη δυνάμενα να πληρούν μια από τις βασικές προϋποθέσεις για το κοινοτικό σήμα που καθορίζονται στο άρθρο 4.

59. Στη συνέχεια, με τις σκέψεις 25 έως 28, το Πρωτοδικείο εξέτασε τον όρο «baby-dry» υπό το πρίσμα αυτό και έκρινε ότι το τμήμα προσφυγών ορθώς κατέληξε στο συμπέρασμα ότι σύγκειται αποκλειστικώς από λέξεις δυνάμενες να χρησιμεύσουν, στο πλαίσιο του εμπορίου, για τη δήλωση του προορισμού του προϊόντος· η λέξη πληροφορεί απευθείας τον καταναλωτή σχετικά με τον προορισμό αυτό και δεν συνοδεύεται από κανένα πρόσθετο στοιχείο δυνάμενο να κταστήσει το σημείο, στο σύνολό του, ικανό να διακρίνει τα προϊόντα της Procter & Gamble από αυτά άλλων επιχειρήσεων.

60. Θα εξετάσω ξεχωριστά αυτές τις δύο πτυχές του ζητήματος. Όπως θα γίνει σαφές, δεν θεωρώ ότι η κρίση όσον αφορά την πρώτη πτυχή είναι κρίσιμη προκειμένου να εκδοθεί απόφαση επί της αιτήσεως αναιρέσεως· ωστόσο, προτίθεμαι να την εξετάσω αρκετά εμπεριστατωμένα, δεδομένου ότι τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας επικεντρούνται κυρίως επ' αυτής.

Η σχέση μεταξύ του άρθρου 4 και του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'

61. Η ερμηνεία του πλέγματος που συνιστούν τα άρθρα 4 και 7, παράγραφος 1,

στοιχεία α' έως δ', του κανονισμού για το σήμα (ή τα άρθρα 2 και 3, παράγραφος 1, στοιχεία α' έως δ', της οδηγίας περί σημάτων, τα οποία είναι κατ' ουσίαν όμοια) δεν είναι προφανής.

62. Το άρθρο 4 καθορίζει τα σημεία που δύνανται να συνιστούν κοινοτικό σήμα· μια προϋπόθεση είναι ότι πρέπει να είναι ικανά να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχειρήσεως από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων. Επομένως, σημεία που δεν είναι ικανά να διακρίνουν τα προϊόντα κατ' αυτόν τον τρόπο δεν μπορούν να αποτελέσουν κοινοτικό σήμα.

63. Το άρθρο 7, αφορά τους απολύτους λόγους απαραδέκτου μιας καταχωρίσεως. Δεν είναι παράδοξο το ότι ένας λόγος απαραδέκτου είναι ότι δεν πληρούνται οι όροι του άρθρου 4 (άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α'). Πρόκειται προφανώς για ταυτολογία, η οποία όμως είναι κατανοητή, δεδομένου ότι τα ίδια κριτήρια θεωρούνται υπό δύο διαφορετικά πρίσματα (ως θετικές προϋποθέσεις καταχωρίσεως και ως αρνητικοί λόγοι απαραδέκτου).

64. Περαιτέρω, χωρίς αυτό να είναι αμέσως κατανοητό, φαίνεται ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', το οποίο αποκλείει την καταχώριση «των σημάτων που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα», περιέχει ταυτολογία. Ποιά είναι η διαφορά μεταξύ αδυναμίας «να διακρίνουν» δύο ομάδες προϊόντων και στερήσεως «διακριτικού χαρακτήρα»; Η απάντηση ότι στη μία περίπτωση πρόκειται για δυνατότητα και στη δεύτερη για πραγματική κατάσταση μάλλον μετατοπίζει το ζήτημα κατά ένα βήμα. Από άλλο πρίσμα, υπογραμμίστηκε ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', σε συνδυασμό με το άρθρο 4, έχει πράγματι εφαρμογή σε «σήματα ικανά να διακρίνουν τα οποία στερούνται διακριτικού χαρακτήρα» [17]. Εξάλλου, το άρθρο 7, παράγραφος 3, αναγνωρίζει ότι τέτοια σημεία ή σήματα είναι ικανά να αποκτήσουν διακριτικό χαρακτήρα διά της χρήσεως, καίτοι στερούνται διακριτικού χαρακτήρα.

65. Ποια είναι η θέση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', στο ήδη περίπλοκο αυτό σχήμα; Το άρθρο 7 αφορά σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν στις συναλλαγές για τη δήλωση χαρακτηριστικών των προϊόντων ή υπηρεσιών. Αυτό αποτελεί απλώς, όπως ισχυρίζεται η Procter & Gamble, μια κατηγορία ελλείψεως διακριτικού χαρακτήρα; Αν έτσι έχουν τα πράγματα, γιατί διατυπώνεται χωριστά; Και θα μπορούσε το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο δ' (σημεία ή ενδείξεις που έχουν καταστεί συνήθεις στην καθημερινή γλώσσα ή στη θεμιτή και πάγια τεχνική του εμπορίου) να συνιστά απλώς μια υποκατηγορία του στοιχείου γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 7;

66. Παρόμοιες σκέψεις μπορούν να οδηγήσουν σε σοβαρές περιπλοκές. Συγκεκριμένα, η σχέση μεταξύ σημείου «ικανού να διακρίνει» και σήματος «που στερείται διακριτικού χαρακτήρα» έδωσε αφορμή σε πολλές συζητήσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο

17 — Δικαστής Jacob, στην υπόθεση Philips κατά Remington (RPC 1998, σ. 283, και ιδίως σ. 289)· η παρατήρηση αφορούσε στην πράξη τους όρους των άρθρων 1, παράγραφος 1, και 3, παράγραφος 1, στοιχείο b, της Trade Marks Act 1994 (νόμος του 1994 περί των σημάτων), η οποία μεταφέρει στο δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου τις αντίστοιχες διατάξεις της οδηγίας περί σημάτων.

και οδήγησε σε πρόσφατη προδικαστική παραπομπή ενώπιον του Δικαστηρίου [18].

67. Είναι προφανές ότι μεγάλο μέρος της δυσκολίας προέρχεται από την προσπάθεια να επιτευχθεί συνεπής και ενιαία ερμηνεία διατάξεων διαφορετικής προελεύσεως. Κατά τη γνώμη μου, δεν πρέπει να αναζητείται ιδιαίτερα μεγάλος βαθμός συνεπείας ή ενότητας αλλά, τουλάχιστον στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως, οι διάφορες διατάξεις πρέπει να ερμηνευθούν η κάθε μια στο δικό της πλαίσιο.

68. Πρώτον, υπάρχουν τα κριτήρια που θεσπίζει το άρθρο 4 του κανονισμού για το σήμα. Ένα σημείο που δεν ανταποκρίνεται στα κριτήρια αυτά δεν μπορεί να καταχωριστεί ως κοινοτικό σήμα, ανεξαρτήτως του αν, σχετικώς, η άρνηση καταχωρίσεως γίνεται βάσει του άρθρου 4 ή του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α'.

69. Υπάρχουν επίσης οι λοιποί απόλυτοι λόγοι απαραδέκτου που περιλαμβάνονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως θ'. Οι λόγοι που παρατίθενται στα στοιχεία ε' έως θ' είναι σαφείς και δεν πρόκειται να μας απασχολήσουν εν προκειμένω. Οι λόγοι που παρατίθενται στα στοιχεία β' έως δ' όχι μόνον αποτελούν «πακέτο» προερχόμενο από τη Σύμβαση των Παρισίων [19], αλλ' επίσης αλληλεπικαλύπτονται, σε βαθμό που ποικίλλει, τόσο μεταξύ τους, όσο και με τα άρθρα 4 και 7, παράγραφος 1, στοιχείο α'.

70. Κατά τη γνώμη μου, πρέπει απλώς να γίνει αποδεκτή αυτή η αλληλεπικάλυψη. Δεν έχει νόημα να βαυκαλίζεται κανείς για το αν μία και μόνη μορφή ενός προτεινομένου σήματος μπορεί να μη γίνει δεκτή για καταχώριση για διαφορετικούς λόγους ταυτόχρονα. Το άρθρο 4 καθορίζει τις θετικές προϋποθέσεις για τα κοινοτικά σήματα, το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', επαναλαμβάνει τις προϋποθέσεις αυτές υπό αρνητικό πρίσμα. Περαιτέρω, τα στοιχεία β' έως δ' εξασφαλίζουν την προσαρμογή προς τη Σύμβαση των Παρισίων [20], αλλά δεν χρειάζεται να διαχωριστούν από ή να ερμηνευθούν υπό το πρίσμα των άρθρων 4 ή 7, παράγραφος 1, στοιχείο α' [21].

18 — Υπόθεση C-299/99, Philips Electronics, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Ruiz-Jarabo Colomer της 23ης Ιανουαρίου 2001· βλ. τη σχετική συζήτηση στο *Kerly's Law of Trade Marks and Trade Names*, δέκατη τρίτη έκδοση (2001, σ. 18-35).

19 — Καίτοι επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, στη Σύμβαση των Παρισίων, πρόκειται για λόγους για τους οποίους ένα μέλος της Ενώσεως *δύναται* να αρνηθεί την προστασία ενός σήματος ήδη καταχωρισμένου σε άλλο κράτος μέλος, ενώ στην οδηγία περί σημάτων και στον κανονισμό για το σήμα πρόκειται για *αναγκαστικούς* λόγους απαραδέκτου.

20 — Ο κανονισμός για το σήμα δεν περιλαμβάνει ρητή αναφορά στη Σύμβαση, αλλά η τελευταία αιτιολογική σκέψη της οδηγίας περί σημάτων αφορά την ανάγκη οι διατάξεις της οδηγίας (οι οποίες, συναφώς, είναι πανομοιότυπες με τις διατάξεις του κανονισμού) «να βρίσκονται σε πλήρη αρμονία με τις διατάξεις της Συμβάσεως των Παρισίων». Το επεξηγηματικό μνημόνιο της Επιτροπής υπέρ της αρχικής προτάσεως κανονισμού για το κοινοτικό σήμα αναφέρει σχετικά με το τότε ακόμη άρθρο 6: «ο κατάλογος των απολύτων λόγων απαραδέκτου στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στο άρθρο 6 πεντάκις της Συμβάσεως των Παρισίων περί προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και στους νόμους που ισχύουν στα κράτη μέλη. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για λόγους ευκολίας γίνεται παραπομπή στο κείμενο της Συμβάσεως των Παρισίων».

21 — Βλ., για παράδειγμα, την απόφαση του τρίτου τμήματος προσφυγών της 27ης Νοεμβρίου 1998 στην υπόθεση R-26/1998-3 («Netmeeting»), σκέψη 13: «Καίτοι υπάρχουν ενδεχομένως ορισμένες αλληλεπικαλύψεις μεταξύ των διαφόρων στοιχείων του άρθρου 7 του κανονισμού για το σήμα, το τμήμα θεωρεί ότι κάθε στοιχείο πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται χωριστά. Αυτό δεν σημαίνει, από την άλλη πλευρά, ότι ένα σήμα δεν μπορεί να πάσχει ακυρότητα για περισσότερους από ένα λόγους».

71. Όπως ορθά έκρινε το Πρωτοδικείο [22], αρκεί να ισχύει ένας από τους απόλυτους λόγους απαραδέκτου προκειμένου ένα σημείο να μη μπορεί να καταχωριστεί ως κοινοτικό σήμα. Περαιτέρω, δεν μπορώ να φανταστώ σε ποιες περιπτώσεις, στην πράξη, θα ήταν σημαντική η διαπίστωση ότι αν ισχύουν περισσότεροι από ένα λόγοι απαραδέκτου. Θεωρητικώς, εφόσον η διάταξη περί αποκτηθέντος διακριτικού χαρακτήρα του άρθρου 7, παράγραφος 3, σχετίζεται μόνο με άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', και όχι με το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', θα μπορούσε να θεωρηθεί αναγκαία η διαφοροποίηση μεταξύ σημείων που δεν είναι ικανά να διακρίνουν και σημάτων που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα ή συνίστανται αποκλειστικά από περιγραφικά στοιχεία. Στην πράξη, ωστόσο, εάν μπορεί να αποδειχθεί η ύπαρξη διακριτικού χαρακτήρα λόγω της χρήσεως, θα πρέπει ασφαλώς να υπάρχει κάποια στοιχειώδης ικανότητα του σημείου να διακρίνει το προϊόν· σε αντίθετη περίπτωση, το ερώτημα είναι περιττό.

72. Με άλλα λόγια, για τους σκοπούς της παρούσας υποθέσεως, το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', πρέπει να ερμηνευθεί ανεξαρτήτως του άρθρου 4.

73. Επομένως, θεωρώ ότι οι προσπάθειες της Procter & Gamble να ορίσει όλα τα κριτήρια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία α' έως δ', ως μορφές του βασικού κριτηρίου της ικανότητας ενός σήματος να διακρίνει ένα προϊόν δεν είναι χρήσιμες και, ενδεχομένως, στην προκειμένη περίπτωση, να είναι παραπλανητικές [23]. Περαιτέρω, θεωρώ ότι το Πρωτοδικείο υπερβάλλει στη σκέψη 23 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως με την οποία έκρινε ότι ο νομοθέτης θέλησε να θεωρούνται σημεία, όπως αυτά που περιγράφονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', «ακατάλληλα, από την ίδια τους τη φύση, προς διάκριση των προϊόντων μιας επιχειρήσεως από αυτά μιας άλλης».

74. Ωστόσο, αν και θεωρώ ότι το Πρωτοδικείο υπερβάλλει σχετικώς, αυτό δεν σημαίνει ότι η συνακόλουθη κρίση του, ότι το τμήμα προσφυγών ορθώς έκρινε ότι η καταχώριση της λέξεως «baby-dry», δεν μπορεί να γίνει δεκτή βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'. Επιβάλλεται, κατ' αρχάς, η εξέταση της ακριβούς εννοίας της διατάξεως και, όντως, μπορεί να αποδειχθεί ότι δεν είναι κρίσιμη η φύση της σχέσεώς της προς το άρθρο 4 ή τους άλλους απολύτους λόγους απαραδέκτου.

22 — Σκέψη 29 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

23 — Ας σημειωθεί παρεμπιπτόντως ότι οι πολλαπλές παραπομπές της αναιρεσιβάλλουσας στη νομολογία των δικαστηρίων της Benelux δεν είναι ενδεχομένως απολύτως ευστοχές, διότι η νομοθεσία της Benelux είναι διαφορετική. Καίτοι ο ενιαίος νόμος της Benelux περί σημάτων αποσκοπεί στη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της οδηγίας περί σημάτων, το άρθρο 6 bis του νόμου αυτού ορίζει ότι οι αιτήσεις καταχωρίσεως δεν γίνονται δεκτές όταν το εν λόγω σημείο «δεν αποτελεί σήμα κατά την έννοια του άρθρου 1 [που αφορά ουσιαστικά όλα τα σημεία που χρησιμοποιούνται για να διακρίνουν τα προϊόντα μιας επιειρήσεως], ιδίως λόγω ελλείψεως διακριτικού χαρακτήρα όπως προβλέπεται στο άρθρο 6 πεντάκις, Β, σημείο 2, της Συμβάσεως των Παρισίων». Κατά τη γνώμη μου, στην περίπτωση αυτή πρόκειται για νομοθετικό πλαίσιο που διαφέρει αρκετά από το νομοθετικό πλαίσιο του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία α' έως δ', του κανονισμού για το σήμα.

Το περιεχόμενο του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'

— Γενικά

75. Μία πλευρά αυτού του ζητήματος είναι αν η άρνηση καταχωρίσεως σημείων ή ενδείξεων που μπορούν να δηλώσουν χαρακτηριστικά προϊόντων ή υπηρεσιών πρέπει να γίνει αντιληπτή υπό την έννοια ότι αποσκοπεί να εμποδίσει τους επιχειρηματίες από το να «αποσύρουν από την κυκλοφορία» λέξεις που νομίμως είναι κοινής χρήσεως. Στο σημείο 15 της αποφάσεώς του [24], το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι η απόρριψη της καταχωρίσεως πρέπει να νοηθεί υπ' αυτή την έννοια, άποψη την οποία έντονα αμφισβητεί τη Procter & Gamble. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι, στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο δεν έλαβε θέση επί του θέματος.

76. Ενόψει του τελευταίου αυτού γεγονότος, το ζήτημα αυτό δεν επηρεάζει απευθείας την έκβαση της αναιρέσεως. Δύναται ωστόσο να έχει κάποια επίδραση στην ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'.

77. Γενικώς, τείνω να συμφωνήσω εδώ με την Procter & Gamble, όπως εξάλλου συμφωνεί και το Γραφείο. Μπορεί να ήταν μέλημα των συντακτών της Συμβάσεως των Παρισίων να δοθεί η δυνατότητα σε ορισμένες χώρες, η νομοθεσία των οποίων εκκινούσε από την αρχή ότι το σήμα συνεπάγεται μονοπωλιακή χρήση και ότι ορισμένες κοινές λέξεις πρέπει να εξαιρεθούν από τη μονοπωλιακή αυτή χρήση, να αρνούνται την προστασία σημάτων καταχωρισμένων σε άλλες χώρες, τα οποία αποτελούνται από τέτοιες λέξεις. Ωστόσο, όσον αφορά ενδείξεις που αφορούν χαρακτηριστικά των προϊόντων ή υπηρεσιών, το ζήτημα καλύπτεται από το άρθρο 12, στοιχείο β', του κανονισμού για το σήμα, το οποίο περιορίζει τα αποτελέσματα κοινοτικού σήματος εξασφαλίζοντας ότι η χρήση τέτοιων ενδείξεων — για περιγραφικούς μάλλον ή πληροφοριακούς σκοπούς παρά ως στοιχείο συγκεκριμένης προελεύσεως — δεν μπορεί να εμποδιστεί από τον δικαιούχο του σήματος. Στο σημείο αυτό συγκλίνουν και οι ανησυχίες που είχε εκφράσει πολύ παλαιότερα ένας Άγγλος δικαστής: «Οι εύποροι έμποροι επιθυμούν συνήθως διακαώς να περιφράξουν τμήμα του εκτεταμένου κοινού πεδίου της αγγλικής γλώσσας και να αποκλείσουν από το σημερινό και μελλοντικό κοινό τη δυνατότητα να έχει πρόσβαση σ' αυτό» [25].

78. Υπό το πρίσμα αυτό, ίσως είναι ορθότερο να θεωρηθεί ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού για το σήμα δεν αποσκοπεί στην αποτροπή της μονοπωλήσεως κοινών περιγραφικών λέξεων αλλά μάλλον στην αποφυγή καταχωρίσεως περιγραφικών εμπορικών ονομασιών οι οποίες δεν μπορούν να προστατευθούν. Αν αυτό σημαίνει ότι οι ίδιες λέξεις πρέπει να ερμη-

24 — «[...] Ακριβώς εξ αιτίας του αποκλειστικού χαρακτήρα των δικαιωμάτων που απονέμει το κοινοτικό σήμα, οι διατάξεις του άρθρου 7, παράγραφος 1 [...] στοιχείο γ' [...] απαγορεύουν την καταχώριση σημείων τα οποία [...] περιγράφουν απλώς τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες σε σχέση με τις οποίες πρόκειται να χρησιμοποιηθεί το σημείο [...]»

25 — «*Perfection*»: *Joseph Crosfield & Sons' Application*, 1909, RPC 26, σ. 837, 854, Court of Appeal, υπό Cozens-Hardy, Master of the Rolls.

νευθούν με διαφορετική σημασία από αυτή που έχουν, για παράδειγμα, στη Σύμβαση των Παρισίων, οφείλεται στο γεγονός ότι εμφανίζονται σε διαφορετικό πλαίσιο.

79. Αντιλαμβάνομαι ότι η θέση που υποστηρίζω εδώ μπορεί να θεωρηθεί αντίθετη με ορισμένα χωρία της αποφάσεως Windsurfing Chiemsee [26]. Στην απόφαση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας περί σημάτων (το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού) «επιδιώκει σκοπό γενικού συμφέροντος, που επιβάλλει να μπορούν τα σημεία ή οι ενδείξεις που περιγράφουν τις κατηγορίες προϊόντων ή υπηρεσιών για τις οποίες ζητείται η καταχώριση να χρησιμοποιούνται ελεύθερα από όλους» και ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο β' (το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 12, στοιχείο β', του κανονισμού) δεν ασκεί κρίσιμη επιρροή όσον αφορά την ερμηνεία αυτή.

80. Ωστόσο, πιστεύω ότι οι κρίσεις αυτές, καίτοι διατυπώνονται γενικώς, πρέπει να εκτιμηθούν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης εκείνης υποθέσεως, η οποία δεν αφορούσε τη χρήση περιγραφικών λέξεων αλλά ενός γεωγραφικού ονόματος. Καίτοι οι ενδείξεις γεωγραφικής προελεύσεως συμπεριλαμβάνονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού για το σήμα και το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας μαζί με άλλα περιγραφικά στοιχεία, αποτελούν μάλλον ιδιαίτερη κατηγορία. Κατά το άρθρο 64, παράγραφος 2, του κανονισμού και το άρθρο 15, παράγραφος 2, της οδηγίας, οι ενδείξεις γεωγραφικής προελεύσεως μπορούν να καταχωριστούν ως συλλογικά σήματα και, σε σχέση με αγροτικά προϊόντα και είδη τροφίμων (για τα οποία παρουσιάζουν ιδιαίτερη σημασία), ρυθμίζονται λεπτομερειακά με άλλες κοινοτικές διατάξεις [27]. Ωστόσο, ιδίως, η καταχώριση μιας γεωγραφικής ονομασίας ως σήματος θα κατείχε πολύ μεγαλύτερο «πεδίο» από ένα σήμα που περιλαμβάνει περιγραφικά στοιχεία. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι το Δικαστήριο στην απόφαση Windsurfing Chiemsee [28] έκρινε ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν περιελάμβανε στο πλαίσιο εκείνο τη γερμανική έννοια της «Freihaltebedürfnis» (συγκεκριμένη, τρέχουσα ή σοβαρή ανάγκη να παραμείνει διαθέσιμη μια ένδειξη).

81. Επομένως, θεωρώ ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', μπορεί να ερμηνευθεί ως έχει, να θεωρηθεί δηλαδή ότι απαγορεύει την καταχώριση οποιουδήποτε προτεινομένου σήματος το οποίο αποτελείται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που δηλώνουν τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή υπηρεσιών. Από το άρθρο 12, στοιχείο β', προκύπτει ότι ένα σήμα μπορεί να περιλαμβάνει τέτοια σημεία ή ενδείξεις (ειδάλλως η διάταξη αυτή δεν θα είχε νόημα) και από το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ότι δεν δύναται να αποτελείται *αποκλειστικώς* από τα σημεία ή τις ενδείξεις αυτές.

26 — Απόφαση της 4ης Μαΐου 1999, C-108/97 και C-109/97 (Συλλογή 1999, σ. I-2779, ιδίως σκέψεις 25 έως 28).

27 — Για παράδειγμα, ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2081/92 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 1992, για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προελεύσεως των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων (ΕΕ L 208, σ. 1).

28 — Σημείο 35.

— Όσον αφορά τη λέξη «baby-dry»

82. Στην παρούσα υπόθεση, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι «Ο συνδυασμός δύο κοινών λέξεων "baby" και "dry"), χωρίς κανένα επιπλέον στοιχείο που θα μπορούσε να θεωρηθεί ξεχωριστό ή ευφάνταστο, πληροφορεί αμέσως τους καταναλωτές ότι το προϊόν είναι κατάλληλο για να επιτελεί τη βασική του λειτουργία που είναι να κρατά τα μωρά στεγνά». Το Πρωτοδικείο συμφώνησε και έκρινε ότι «το λεκτικό σύμπλεγμα baby-dry δεν συνοδεύεται από κανένα πρόσθετο (διακριτικό) στοιχείο».

83. Βεβαίως, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι λέξεις «baby» και «dry» μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο εμπόριο για ενδείξεις που δηλώνουν τον προορισμό των πανών και ότι το λεκτικό σύμπλεγμα «baby-dry» δεν περιλαμβάνει άλλες λέξεις.

84. Ωστόσο, είναι αμφίβολο αν οποιοσδήποτε λίγο σώφρον άνθρωπος που δεν έχει ακόμη δει την εμπορική ονομασία «baby-dry» θα σκεφτεί χωρίς δισταγμό τις πάνες μόλις την δει για πρώτη φορά ή αν την ακούσει χρησιμοποιούμενη σε σχέση με τέτοια προϊόντα, θα την θεωρήσει ως δήλωση του προορισμού τους.

85. Από αυτές τις δύο πιθανές αντιδράσεις ενός τέτοιου προσώπου, η δεύτερη είναι η πιο σημαντική, καθόσον δεν αμφισβητείται ότι το ερώτημα αν η καταχώριση ενός σήματος απαγορεύεται κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', πρέπει να εκτιμηθεί σε σχέση με τη σχετική κατηγορία προϊόντων, όπως ορθώς έκρινε το Πρωτοδικείο στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση [29]. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι, όπως έκρινε το τμήμα προσφυγών, μια από τις κύριες λειτουργίες των πανών είναι να «διατηρούν τα μωρά στεγνά» (κατα μία έννοια της εκφράσεως αυτής), η λέξη «baby-dry» δεν χρησιμοποιείται, στην κοινή γλώσσα για να δηλώσει τα αντικείμενα αυτά ή τον προορισμό τους, ούτε και έχει προβληθεί παρόμοιος ισχυρισμός.

86. Ωστόσο, η πρώτη περίπτωση είναι ενδεχομένως επίσης κρίσιμη. Αν η λέξη «baby-dry» είναι ικανή να φέρει στον νου προϊόντα τόσο διαφορετικά όσο για παράδειγμα, η παιδική πούδρα, στέγαστρα παιδικών καροτσιών, μηχανές στεγνώματος μικρού μεγέθους ή ποτά εμφιαλωμένα σε μικρά μπουκάλια, αυτό θα μπορούσε να αμβλύνει την ικανότητά της να δηλώνει με αρκετή ακρίβεια τον προορισμό των πανών.

87. Η έννοια των λέξεων «αποκλειστικά» και «μπορούν να χρησιμεύσουν, στις συναλλαγές, για τη δήλωση» του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', έχει, συναφώς, αρκετή σημασία.

29 — Σκέψη 21.

88. Φαίνεται ότι το τμήμα προσφυγών και το Πρωτοδικείο έκριναν, κατ' ουσίαν, ότι εφόσον το προτεινόμενο σήμα δεν έχει κανένα στοιχείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να δηλώσει τον προορισμό των προϊόντων, το σήμα αποτελείται αποκλειστικά από ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν, στις συναλλαγές, για τη δήλωση αυτού του προορισμού.

89. Η προσέγγιση αυτή είναι κατά τη γνώμη μου πολύ στενή, τουλάχιστον κατά τον τρόπο που εφαρμόστηκε στην παρούσα υπόθεση.

90. Ειδικότερα, δεν λαμβάνει υπόψη τον εξαιρετικά ελλειπτικό χαρακτήρα της ενδείξεως, την ασυνήθιστη δομή της ή την αδυναμία της να αποτελέσει αντικείμενο γραμματικής αναλύσεως η οποία θα διευκρίνιζε αμέσως την έννοια. Κατά τη γνώμη μου, όλα αυτά είναι πρόσθετα στοιχεία στις λέξεις «baby» και «drive» τα οποία θα έπρεπε να εκτιμηθούν.

91. Η προσέγγιση αυτή δεν λαμβάνει επίσης υπόψη το γεγονός ότι, αντιθέτως, κάθε χρησιμοποιούμενη στις συναλλαγές ένδειξη για να δηλώσει τον προορισμό των πανών πρέπει, προκειμένου να είναι κατανοητή από την άποψη αυτή, να περιέχει περισσότερα στοιχεία από τις λέξεις «baby» και «dry» σε απλή συνεχή παράθεση όπως συμβαίνει στην εν λόγω εμπορική ονομασία. Εξάλλου, η προσέγγιση αυτή δεν λαμβάνει καθόλου υπόψη το γεγονός ότι η λέξη «baby-dry» αποτελεί από κάθε άποψη επινοημένο όρο και υπό τη μορφή αυτή δεν αποτελεί τμήμα της αγγλικής γλώσσας, γεγονός που καθιστά τη χρήση του ως περιγραφικού όρου στις συναλλαγές πολύ λιγότερο πιθανή.

92. Και από την πλευρά του Γραφείου και από την πλευρά του Πρωτοδικείου υπάρχουν προηγούμενα ευρύτερης προσεγγίσεως του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'.

93. Για παράδειγμα, οι οδηγίες εξετάσεως του Γραφείου, ορίζουν ότι ένα σήμα δεν πρέπει «να περιγράφει απλώς τα προϊόντα». Το δεύτερο τμήμα προσφυγών, κρίνοντας σχετικά με το σήμα «Oilgear» για υδραυλικές αντλίες, κινητήρες και εργαλεία μηχανών, προέβη σε παράφραση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', κρίνοντας ότι το άρθρο αυτό «ορίζει ότι τα σήματα, προκειμένου να γίνουν δεκτά, δεν μπορούν να είναι αποκλειστικώς ή απλώς περιγραφικά» [30]. Το τρίτο τμήμα προσφυγών, εξετάζοντας προσφυγή κατά αρνήσεως καταχωρίσεως της λέξεως «Netmeeting» για προγράμματα υπολογιστών που παρέχουν επικοινωνίες μεταξύ δικτύων υπολογιστών σε πραγματικό χρόνο, πολυμερείς και με χρήση πολυμέσων, έκρινε ότι το σήμα περιλάμβανε κάποια στοιχεία εφευρετικότητας, σημειώνοντας ότι οι λέξεις δεν χρησιμοποιούνται συνήθως μαζί, ότι ο συνδυασμός τους δεν δημιουργεί άμεσο συνειρμό προς τα συγκεκριμένα προϊόντα που αφορούσαν τον αιτούντα και ότι το σήμα δεν δηλώνει αποκλειστικώς τον προορισμό ή άλλα χαρακτηριστικά των προϊόντων [31].

30 — Απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 1998 στην υπόθεση R 36/1998-2, The Oilgear Company.

31 — Απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 1998 στην υπόθεση R 26/1998-3, Microsoft Corporation.

94. Σε άλλη υπόθεση (συντασσόμενο προς την κρίση του Δικαστηρίου ως προς το ζήτημα της συγχύσεως στην απόφαση SABEL [32]), το τρίτο τμήμα προσφυγών έκρινε ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', έχει εφαρμογή «μόνον αν το περιγραφικό περιεχόμενο προκύπτει αμέσως, προδήλως και σαφώς από την αίτηση, ιδίως επειδή η εμπειρία διδάσκει ότι οι καταναλωτές δεν πρόκειται να επιδοθούν σε εννοιολογική ανάλυση των σημάτων που συναντούν προκειμένου να αντιληφθούν την εννοιολογική τους σημασία. [...] Αν γίνεται απλή αναφορά σε έναν όρο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει τα χαρακτηριστικά προϊόντων και ο όρος αυτός μπορεί να αναγνωριστεί μόνο βάσει διανοητικής διαδικασίας, συνήθως δεν εμποδίζεται η καταχώριση» [33].

95. Με μια πολύ πρόσφατη απόφασή του [34], το Πρωτοδικείο ακύρωσε απόφαση του πρώτου τμήματος προσφυγών με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή κατά αρνήσεως καταχωρίσεως του σήματος «Doublemint» για διάφορα είδη αλλά κυρίως τσίχλες. Το Πρωτοδικείο στήριξε την κρίση του κυρίως στην άποψη ότι το στοιχείο «double» ήταν αμφίσημο στο πλαίσιο αυτό και ότι το λέξημα «Doublemint» [...] «δεν παρέχει στο κοινό στο οποίο απευθύνεται τη δυνατότητα να αποκαλύπτει αμέσως και χωρίς άλλη σκέψη την περιγραφή ενός χαρακτηριστικού των σχετικών προϊόντων» [35].

96. Αν στην παρούσα υπόθεση είχε ακολουθηθεί αυτή η προσέγγιση με την οποία συμφωνώ, η λήψη υπόψη των στοιχείων, μνεία των οποίων έκανα ανωτέρω — ιδιαιτέρως ελλειπτικός χαρακτήρας, ασυνήθιστη και αδιάγνωστη γραμματική δομή, περιγραφική ανεπάρκεια και εφευρετικότητα —, πιθανότατα θα είχε οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού για το σήμα δεν εμποδίζει την καταχώριση της εμπορικής ονομασίας «baby-dry» για πάνες μωρών ακόμη και αν, κατά το άρθρο 12, στοιχείο β', το χορηγούμενο ποσοστό προστασίας θα ήταν ιδιαιτέρως περιορισμένο [36].

97. Επομένως, θεωρώ ότι, μη λαμβάνοντας επαρκώς υπόψη τους παράγοντες αυτούς στο πλαίσιο του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', το τμήμα προσφυγών υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την εκτίμησή του και το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο επικυρώνοντας την απόφαση του τμήματος ως προς αυτό το σημείο.

32 — Απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1997, C-251/95 (Συλλογή 1997, σ. I-6191, σκέψη 23).

33 — Απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 1999 στην υπόθεση R 71/1998-3, Micro-Frame Technologies, σχετικά με τη λέξη «Portfolio» για διάφορους τύπους υπολογιστών και για έντυπο υλικό που σχεδιάστηκε προκειμένου να καταστήσει δυνατό σε εταιρίες να επιλέγουν και να προετοιμάζουν επιχειρηματικά σχέδια επί τη βάσει υφισταμένων και μελλοντικών υποχρεώσεων και πόρων (σκέψη 10 της αποφάσεως). Πρέπει να σημειωθεί ότι οι κρίσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της απόψεως, με την οποία διαφωνώ, ότι σκοπός του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', είναι η διατήρηση περιγραφικών όρων διαθεσίμων για γενική χρήση.

34 — Της 31ης Ιανουαρίου 2001, T-193/99, Wrigley κατά ΓΕΕΑ (Συλλογή 2001, σ. II-417).

35 — Σκέψη 30 της αποφάσεως.

36 — Όπως υπογράμμισε η Procter & Gamble, δεν θα ήταν δυνατό να εμποδιστεί κάποιος ανταγωνιστής από του να διηλώνει ότι τα προϊόντα του «διατηρούν το μωρό σας στεγνό» (ή ακόμη ίσως «διατηρούν το μωρό σας ακόμη στεγνότερο»). Αυτό που θα ήταν πιθανό θα ήταν να παρεμποδιστεί ο ανταγωνιστής από τη χρήση των δύο λέξεων «baby dry» για τη δήλωση των προϊόντων του ή με τρόπο που να οδηγεί σε πιθανότητα συγχύσεως μεταξύ ονομασιών εκ μέρους του κοινού.

Διαδικαστικές συνέπειες

98. Οι διαδικαστικές συνέπειες της κρίσεως ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο χρήζουν επίσης εξετάσεως.

99. Στην παρούσα υπόθεση, η απόφαση του εξεταστή ελήφθη βάσει μόνον του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'. Το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι η καταχώριση αποκλειόταν επίσης βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', απέρριψε όμως απλώς την προσφυγή, με το προφανές αποτέλεσμα ότι η αρχική απόφαση δεν τροποποιήθηκε (υπό την επιφύλαξη του ανασταλτικού αποτελέσματος της προσφυγής κατά το άρθρο 57, παράγραφος 1, του κανονισμού για το σήμα και της διαδικασίας ενώπιον του Πρωτοδικείου κατά το άρθρο 62, παράγραφος 3). Καίτοι, κατά το άρθρο 62, παράγραφος 1, του κανονισμού για το σήμα, το τμήμα προσφυγών δύναται είτε να ασκήσει τις αρμοδιότητες του τμήματος που εξέδωσε την προσβαλλομένη απόφαση, είτε να αναπέμψει την υπόθεση στο τμήμα αυτό για τα περαιτέρω, δεν ακολούθησε καμία από τις δύο αυτές δυνατότητες, εφόσον δεν θα ήταν απαραίτητο σε περίπτωση απορρίψεως προσφυγής.

100. Η Procter & Gamble προσέφυγε ενώπιον του Πρωτοδικείου ισχυριζόμενη ότι το τμήμα προσφυγών ερμήνευσε εσφαλμένα τόσο το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', όσο και το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', το Πρωτοδικείο όμως εξέτασε μόνο την τελευταία διάταξη και επομένως μόνο η διάταξη του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', αποτελεί αντικείμενο της παρούσας αναιρετικής διαδικασίας.

101. Κατά το άρθρο 63, παράγραφος 3, του κανονισμού για το σήμα, το Πρωτοδικείο μπορεί, όχι μόνο να ακυρώσει, αλλά και να μεταρρυθμίσει την απόφαση του τμήματος προσφυγών· στην προκειμένη περίπτωση ακύρωσε την απόφαση[37]. Εξέτασα ορισμένες από τις διαδικαστικές συνέπειες της ακυρώσεως αυτής στο πλαίσιο του παραδεκτού της προκειμένης αναιρέσεως.

102. Τέλος, κατά το άρθρο 54 του Οργανισμού, αν η αναίρεση κριθεί βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Πρωτοδικείου και μπορεί τότε είτε το ίδιο να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, είτε να την αναπέμψει στο Πρωτοδικείο για να την κρίνει.

103. Πώς πρέπει να ενεργήσει το Δικαστήριο, αν κρίνει, εν προκειμένω, ότι το Πρωτοδικείο έσφαλε κατά την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ';

104. Ενόψει των πολλαπλών φάσεων της αναιρετικής διαδικασίας και του μεγάλου

37 — Πάντως, δεν φαίνεται μέχρι σήμερα να υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες το Πρωτοδικείο μεταρρύθμισε την απόφαση ενός τμήματος προσφυγών.

χρονικού διαστήματος που παρήλθε, η συντομότερη οδός είναι κατά τη γνώμη μου η καλύτερη.

105. Δεν κρίνω απαραίτητο να αναπεμφθεί η υπόθεση στο Πρωτοδικείο. Η ενέργεια αυτή ίσως θεωρηθεί αναγκαία επειδή το Πρωτοδικείο δεν εξήτασε τον ισχυρισμό που προβλήθηκε όσον αφορά το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β' και επί του οποίου δεν εδόθη απάντηση. Ωστόσο, η αρχική απόφαση του εξεταστή στηριζόταν μόνο στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ' και δεν εκδόθηκε άλλη πράξη αποκλείουσα την καταχώριση για οποιοδήποτε άλλο λόγο· επομένως, θεωρώ ότι δεν υπάρχει λόγος εξετάσεως των επιχειρημάτων που αφορούν το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β'.

106. Αν η απόφαση του Πρωτοδικείου αναιρεθεί και αντικατασταθεί από απόφαση ακυρώνουσα εκ νέου την απόφαση του τμήματος προσφυγών για διαφορετικούς λόγους, δεν είναι απολύτως σαφές [38] αν το τμήμα προσφυγών παραμένει χρεωμένο με την υπόθεση. Αν όντως παραμένει χρεωμένο με την υπόθεση, θα πρέπει, ενδεχομένως, να λάβει άλλη απόφαση στην οποία θα δεσμεύεται από τις κρίσεις του Δικαστηρίου, κάτι που ίσως είναι μη αναγκαίο και διαδικαστικώς αντιοικονομικό.

107. Το Δικαστήριο θα μπορούσε επομένως να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να αποφανθεί οριστικώς επί της υποθέσεως, κάνοντας χρήση της εξουσίας που του παρέχει το άρθρο 63, παράγραφος 3, του κανονισμού για το σήμα, να μεταρρυθμίσει την απόφαση του τμήματος προσφυγών.

108. Καίτοι θα ήταν θεωρητικώς δυνατό για το Δικαστήριο, υπό τις συνθήκες αυτές, να διατάξει το ίδιο την καταχώριση του σήματος (κατά το άρθρο 62, παράγραφος 1, του κανονισμού για το σήμα σύμφωνα με το οποίο το τμήμα προσφυγών μπορεί να ασκήσει τις αρμοδιότητες του εξεταστή), αυτό θα αποτελούσε, κατά τη γνώμη μου, απολύτως αδικαιολόγητη επέμβαση στην εργασία του Γραφείου, ιδίως διότι υπάρχουν ενδεχομένως άλλες πλευρές της υποθέσεως οι οποίες δεν συζητήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου.

109. Επομένως, θεωρώ ότι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος δράσεως στην παρούσα υπόθεση θα ήταν να αναπέμψει το Δικαστήριο την υπόθεση στον εξεταστή για τα περαιτέρω, ο οποίος υποχρεούται να συμμορφωθεί με το σκεπτικό της αποφάσεως του Δικαστηρίου που του επιβάλλει να λάβει υπόψη τα στοιχεία που ανέπτυξα ανωτέρω.

38 — Δεν φαίνεται να υπάρχει ρητή διάταξη που να προβλέπει την κατάσταση αυτή, και το Γραφείο δεν ήταν σε θέση στην επ' ακροατηρίου διαδικασία να πληροφορήσει το Δικαστήριο όσον αφορά κάποια συνεπή πρακτική σε σχέση με τον μικρό αριθμό υποθέσεων στις οποίες οι αποφάσεις του τμήματος προσφυγών ακυρώθηκαν (κατά την ημερομηνία της επ' ακροατηρίου διαδικασίας ή συζητήσεως;), είχαν προϋπάρξει δύο μόνο τέτοιες υποθέσεις, περιλαμβανομένης της παρούσας, καίτοι το Πρωτοδικείο ακύρωσε τέσσερις ακόμη αποφάσεις την επόμενη ακριβώς ημέρα, ήτοι την 31η Ιανουαρίου 2001). Το Γραφείο εκτίμησε ωστόσο ότι απόκειται στο τμήμα προσφυγών να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση κάθε δικαστικής αποφάσεως.

Πρόταση

110. Εκτιμώ ότι το Δικαστήριο πρέπει:

1) να αναιρέσει την απόφαση του Πρωτοδικείου στην υπόθεση Τ-163/98·

2) να μεταρρυθμίσει την απόφαση του πρώτου τμήματος προσφυγών στην υπόθεση R 35/1998-1 ως εξής:

— ακυρώνει την απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 1998 με την οποία ο εξεταστής έκρινε ότι το σήμα «baby-dry» αποτελείται αποκλειστικώς από ενδείξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στις συναλλαγές για να δηλώσουν τον προορισμό των πανών για μωρά·

— αναπέμπει την υπόθεση στον εξεταστή για τα περαιτέρω·

3) να καταδικάσει το Γραφείο στα δικαστικά έξοδα.